

Dansare – ett tåligt släkte

Som svar på den statliga utredningen "I samspel med musiklivet" föreslår Stockholm Early Music Festival att det skapas ett Nationellt centrum för tidig musik och dans med Nybrokajen 11 som fast scen. Den tidiga dansen för idag en ganska undanskymd tillvaro i Sverige, men den finns. Tidig Musik har träffat dansare, pedagoger och koreografer inom tidig dans och låtit dem dela med sig av sina erfarenheter och framtidsvisioner.

Text: Saga Mellin

Caroline Strindmar Norström, Aina Johansson och Caroline Lindroth dansar tidig dans i Contre Temps, en dansförening som bildades 1995 i Kulturskolan Stockholm. Föreningen lever numera också sitt eget liv, utanför Kulturskolan, i händerna på tidigare elever. Gruppen skapar sceniska framträdanden med dans från renässans, barock och 1800-tal.

Tidig Musik bad dem svara på de här frågorna:

1. När började du dansa, och hur hittade du den tidiga dansen?
2. Tror du att du fortfarande kommer att ägna dig åt tidig dans om fem-tio år?

Foto: Bo Lindroth

Caroline Lindroth

1. Jag tog min första danslektion för ett drygt halvår sedan, men hade jag vetat innan att gruppen fanns hade jag antagligen börjat tidigare. Jag fick syn på en lapp i skolan om en prova-på-dag i barockdans, och eftersom jag är intresserad av historia gick jag dit. Vi fick dansa några kontradanser – efter det var jag fast!

2. Om fem år är jag för gammal för Kulturskolans grupp där jag dansar nu, men jag kommer definitivt att fortsätta med den tidiga dansen. Jag tror att jag kommer att dansa i den del av Contre Temps som är fristående från Kulturskolan. Det finns ju dock inte så många olika grupper och sammanhang att välja mellan om man vill dansa tidig dans, eftersom det fortfarande är ett så pass litet område.

Foto: Saga Mellin

Aina Johansson

1. Jag började dansa för två år sedan. Jag hade redan tidigare sett affischer för Contre Temps och tänkt att "det där vill jag också göra", men så blev det liksom aldrig av att jag gick dit. Men, för två år sedan råkade jag av en händelse prata med en skolkompis, som hade dansat i gruppen tidigare, precis innan höstterminens prova-på-lektion. Hon tyckte att jag absolut skulle gå, och då pallrade jag mig äntligen iväg och fastnade direkt.

2. Det hoppas jag verkligen! Dels för att det är otroligt roligt, och dels för den tidiga dansens skull. Om inte vi dansar, vem ska då göra det? Om två år blir jag för gammal för Kulturskolans grupp, men då kommer jag nog att ta klasser på Balettakademien och dessutom dansa vidare i Contre Temps fristående grupp. Jag hoppas verkligen att vi har möjlighet att fortsätta skapa föreställningar, och att gruppen kan bli en viktig del av den tidiga dansvärlden.

Caroline Strindmar Norström

1. För tio år sedan gick jag på mina klasskompisars dansföreställning. De hade inte pratat om annat på flera veckor och tränat i korridoren i skolan, så jag var helt enkelt tvungen att se vad som var så roligt. På föreställningen hade alla jättefina kläder och vackra frisyrier, och jag blev själv uppdragen ur publiken för att vara med i en enkel dans. Det visade sig vara jätteroligt, så jag bestämde mig för att börja i Kulturskolans grupp där mina kompisar dansade. Där blev jag kvar tills för ett halvår sedan, när jag blev för gammal.

2. Jag tror definitivt att jag kommer att dansa tidig dans även i fortsättningen. Jag har aldrig lyckats hålla fast vid en och samma sak lika länge som dansen, så det säger något om hur viktig den är för mig. Jag tror att jag i framtiden mest kommer att dansa för min egen skull, men kanske också frilansa som lärare, vilket jag gjort tidigare. Jag har också en hemlig dröm om att ta ett sabbatsår från allt och bara ägna mig åt dans, och jag hoppas att jag kommer ha modet att göra det.

Foto: Mikael Finder

Karin Modigh

Karin Modigh arbetar som dansare, pedagog och koreograf inom barock- och renässansdans. Hon är utbildad i Frankrike och vid Danshögskolan i Stockholm, och arbetar både i Sverige och utomlands.

Hur skulle du beskriva läget för den tidiga dansen i Sverige idag?

– Det finns tyvärr inte så mycket att välja mellan, varken för den som vill dansa själv eller för den som vill se dansen på scen. På utbildningsfronten saknas det både omfattande breddverksamhet och möjligheter till fördjupning. Kulturskolan Stockholm har en kurs för ungdomar, och det är möjligt att det finns liknande grupper ute i Sverige, men därefter är det svårt att gå vidare.

– Det finns föreningar som håller på med tidig dans, men ofta handlar det om folkdansare som ägnar sig åt tidig dans som ett lugnare alternativ, och då blir repertoaren och ambitionsnivån därefter. Om man vill satsa professionellt på tidig dans finns det i nuläget ingenstans i Sverige att ta vägen.

– På Balettakademien kan man visserligen dansa barockdans, men det finns inga motsvarande kurser inom exempelvis renässansdans, och det finns heller inte någon högre utbildning nu när Danshögskolans läsårskurser i historisk dans inte längre ges. På

Kaj Sylegård

Kaj Sylegård är verksam som dansare, föreläsare och pedagog inom den tidiga dansen. Han arbetar både i Sverige och utomlands.

Hur är det att arbeta som tidig dansare i Sverige idag?

– Det är tufft. Man får skapa sin egen arbetsmarknad efter bästa förmåga. I de flesta fall handlar det om projektbaserade föreställningar, och det är svårt att livnära sig på den tidiga dansen. Den enda etablerade scen som finns är Drottningholmsteatern, och där har operabaletten företräde. Jag upplever också att publikens mottagande av den tidiga dansen i Sverige skiljer sig mot det utomlands. I USA finns exempelvis en större öppenhet för det barocka uttrycket, medan svenskar kan tycka att det är pretentiöst och svärbegripligt. Detta känns förstas extra olyckligt med tanke på att den tidiga dansen handlar så mycket om kommunikation. Som pedagog upplever jag dock att det finns ett starkare intresse för den tidiga dansen hos amatörer än hos professionella. Hos professionella dansare och i kultureliten finns ofta förutfattade meningar, och man ifrågasätter varför man ska ägna sig åt en dammig högrestandskultur. Generellt upplever jag också att nyskapandet premieras idag, vilket leder till ett reflexmässigt avfärdande av exempelvis den tidiga dansen, men även av klassisk balett och de etablerade teaterscenerna. Det är synd, man borde kunna se den tidiga dansen för vad den är, rent konstnärligt, och inte som ett historiskt objekt.

Foto: Markus Ström

Svenska Balettskolans gymnasieutbildning har man lite undervisning i tidig dans, men där är eleverna ofta så fokuserade på andra mål att det är svårt att skapa ett intresse.

– Det finns dock en efterfrågan på tidig dans hos dansarutbildningarna. Jag har varit ute och undervisat på en del yrkesdansskolor där utbildningsledarna har uttryckt en saknad av tidig dans. Problemet är att det är svårt att hitta pedagoger. Danshögskolans pedagogutbildning har visserligen tidig dans på schemat, men inte tillräckligt mycket för att de nyblivna pedagogerna ska känna sig trygga att undervisa.

– När det gäller utbudet på scen och möjligheterna att få jobb som tidig dansare är det också tunt. Man får skapa sina arbetstillfällen själv, helt enkelt. Detta är förstas en bidragande orsak till att så få väljer att fördjupa sig i tidig dans. Skulle det finnas etablerade kompanier och scener så skulle nog fler professionella dansare välja att bredda sig – det är den krassa verkligheten.

– Jag upplever ändå att det finns stor efterfrågan på tidig dans hos publiken. Att det ändå är så litet utbud beror kanske på att arrangörerna inte känner till efterfrågan, eller också på att musiker inte riktigt har insett värdet av att samarbeta med en visuell konstform.

Vad behöver man göra för att lyfta fram den tidiga dansen?

– För att öka intresset för tidig dans och få fram tidiga dansare i Sverige behöver man först och främst se till att de tidiga stilarna får en plats i de "vanliga" dansarutbildningarna. Visst skulle man kunna skapa specifika utbildningar för tidig dans, men jag tror att det är viktigare att få in den tidiga dansen som "ett ämne bland alla andra" i allmänna dansarutbildningar. Genom att undervisa grundskole- och gymnasieelever på skolor med estetisk inriktning i tidig dans kommer man att skapa en efterfrågan på ämnet hos dem som söker dansarutbildningar på högre nivå. På så sätt får man in den tidiga dansen som en naturlig del av dansarutbildningarna och dansvärlden.

– En annan sak som skulle bidra till att lyfta fram den tidiga dansen i Sverige är att göra tidig dans till en valbar huvudinriktning inom Danshögskolans pedagogutbildning. För att få upp den tidiga dansen på scen så tror jag att tidig musikvärlden måste inse värdet av att samarbeta med en konstform som visualiserar musiken. Det borde vara lika naturligt för musiker att arbeta med dansare när man spelar dansstycken som det är att arbeta med sångare när man spelar arior.